

протівірусні властивості, послаблення перекисного окислення ліпідів, агрегації тромбоцитів і проникності капілярів, а також стимуляцію мітохондріального біогенезу.

Мета роботи: визначення змін мікроциркуляторного русла міокарду самців щурів після введення триптореліну з додаванням кверцетину.

Матеріали та методи. Дослідження проводили на 40 статевозрілих білих щурах-самцях. Тварин випадковим чином розподілили на 2 групи: контрольну (10 тварин) і дослідну (30 тварин). Тваринам дослідної групи вводили розчин триптореліна в дозі 0,3 мг діючої речовини на кг маси, виводили з експерименту на 30-у, 90-у, 180-у добу передозуванням ефірного наркозу. Щурам контрольної групи вводили фізіологічний розчин. Морфометричний кількісний аналіз був проведений згідно з загальноприйнятими статистичними методами за допомогою програми Microsoft Office Excel та її розширення Real Statistics 2019.

Результати: при порівнянні даних груп, отриманих при введенні триптореліну та в групі при введенні триптореліну з кверцетином ми спостерігали спільні тенденції та синхронні закономірності змін кількісних та якісних показників на всіх термінах дослідження. На підставі аналізу статистичних даних показників в групі при введенні триптореліну з кверцетином, ми можемо стверджувати, що вони були достовірно нижчі ніж у групі при введенні триптореліну, а максимальні показники якого виявлялись на 180-ту добу спостереження і становили: артеріоли -89,91+3,03 мкм, венули - 90,05+3,74 мкм, капіляри - 19,21+1,05 мкм.

Висновки: введення триптореліну призводить до наростаючого набряку в тканинах міокарду починаючи з 30-ї доби спостереження, що супроводжувався порушенням мікроциркуляції в його тканинах з статистично достовірними змінами в показниках мікроциркуляторного русла міокарду. Наведені вище розрахунки вказують, що введення препарату кверцетину зумовлює позитивний вплив на тканини міокарду на тлі патологічної дії триптореліну.

Ключові слова: мікроциркуляторне русло, трипторелін, гонадоліберин, кверцетин, міокард.

ХАРАКТЕРИСТИКИ ВХІДНОГО ТА ВИХІДНОГО ВОГНЕПАЛЬНОГО ОТВОРУ. АТИПОВІ НАСКРІЗНІ ПОРАНЕННЯ ГОЛОВИ CHARACTERISTICS OF THE ENTRY AND EXIT GUNSHOT WOUNDS. ATYPICAL PENETRATING HEAD INJURIES

Хірса Олександра Юріївна, Ганус Максим Юрійович, Градовий Богдан Юрійович
Khirsa A., Ganus M., Hradoviy B.

Науковий керівник: доктор філософії Мустафіна Г. М., к.мед.н., доц. Черняк В. В.
Scientific adviser: Mustafina H., PhD, assoc. prof. Cherniak V., PhD

Полтавський державний медичний університет
Кафедра патологічної анатомії та судової медицини
м.Полтава, Україна

Актуальність: наразі проблематика вогнепальних та вибухових ушкоджень може стосуватись не лише судово-медичних експертів, а і лікарів будь-якого профілю, тому слід акцентувати увагу на можливих нюансах вже з рівня здобувачів медичної освіти.

Мета роботи: висвітлення окремих атиповостей щодо механізму вогнепальних поранень, виявлених в ході проведення експертиз трупів.

Матеріали та методи: огляд результатів судово-медичних експертиз.

Результати: раніше питання “який отвір вхідний, а який вихідний?” вирішували досить просто. Вхідним був менший отвір, а вихідним - більший. Це справедливо для часів великих круглих свинцевих куль, які деформувалися в тілі, уповільнювались і виходячи дійсно сильно збільшували отвір. Нині вхідна рана може бути навіть значно більшою.

Як правило, вхідний отвір має форму дрібного овалу чи круглу, з дефектом тканин в центрі, тому при зближенні країв рани утворюються складки шкіри. Вихідний - типу обширної рваної лінії або зірчастої форми; краї отвору зближуються без втрати тканини.

В ході судово-медичних експертиз двох трупів було виявлено однаковість дефектів шкіри та кісток в наскрізному вогнепальному пораненні скроневих ділянок у кожного. Визначити наявність осаднення чи відкладення кіптяви навколо ран в першому та другому випадках було неможливо через наявність шапки та гнилісні зміни відповідно. Вирішальним в висновках експертизи щодо напрямку пострілу в обох експертизах став саме напрямок конусоподібного розширення дефектів кістки - при проходженні вогнепального каналу через плоскі кістки черепу куля утворює в них дірчаті переломи з конусоподібним дефектом в центрі, що розширюється у напрямку руху кулі.

Найбільшу протизагу теоретичному серед проаналізованих, мав окремих випадок, коли при експертизі трупа було виявлено, що на деформованій пострілом голові, лиш після кількох годин фіксування зміщених багато-скалкових переломів кісток, і проведення співставлення з шкірою, було достовірно визначено, що вхідна вогнепальна рана лоба мала значні розміри зіркоподібної форми з вивернутими назовні краями, в той час як дрібна вихідна рана мала запалі краї. Отже, завороченість країв усередину вхідного отвору, і назовні у вихідного, виявилось хибною ознакою. А от багатоскалковість переломів пояснюється тим, що навколо кульового отвору утворились радіальні тріщини від розтягування кістки; між ними концентричні. Це при досить великій силі кулі тріщин зовсім не утворюється, а в дослідженому випадку куля в черепі втратила здатність пробивної дії, і на вихідному отворі лиш зламала кістку і розсунула уламки.

Висновки: питання «у якому напрямку здійснений постріл?» актуальне завжди, і вирішувати його потрібно спираючись на знання. Як показує практика, при наскрізних пораненнях голови, остаточну відповідь, іноді протилежну зовнішньому огляду, дає характеристика раньового каналу в кістках черепа.

Ключові слова: вогнепальні поранення, вхідний та вихідний отвір, дефект.

МОРФОМЕТРИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ВЕРХНЬОЇ СТІЛОВОЇ ПАЗУХИ ЛЮДИНИ MORPHOMETRIC FEATURES OF THE HUMAN SUPERIOR SAGITAL SINUS

Чернявська Аполлінарія Миколаївна, Глух Марія Володимирівна
Cherniavska A., Gluh M.

Науковий керівник: д.мед.н., проф. Черно В. С.

Scientific adviser: prof. Chernov V., D.Med.Sc.

Полтавський державний медичний університет

Кафедра анатомії людини

м.Полтава, Україна

Актуальність: похідні твердої оболони головного мозку – венозні пазухи, розміщуючись в кісткових борознах, безпосередньо контактують своєю стінкою з внутрішньої поверхнею кісток, як склепіння так і внутрішньої основи мозкового черепа. Тому проникаючі поранення голови супроводжуються ушкодженнями венозних колекторів, серед яких найчастішими є травми верхньої стрілової пазухи.

Мета роботи: встановити морфометричні особливості структур верхньої стрілової пазухи.

Матеріали та методи: дослідження виконане на 30 анатомічних препаратах головного мозку з неушкодженою верхньою стріловою пазухою музею кафедри. Серед методів були задіяні методики макроморфометрії за допомогою гнучкою стрічки з міліметровою шкалою та метод макро-мікроморфометрії з використанням мікроскопу МБС-9 з окуляр-мікрометром для вимірювання довжини і товщини стінок пазухи. Площу просвіту пазухи розраховували за формулою.

Результати: при макроскопічному дослідженні встановлено, що довжина пазухи коливалася від 24,0 до 30,0 см. На 9 препаратах довжина складала 24,0-25,5 см, у 16 випадках показники коливались від 26,0 до 27,5 см, а на 5 препаратах довжина складала 28,0-30,0 см. Тому ми за цим показником розподілили препарати на три групи.

Ширина верхньої стрілової пазухи змінювала свої показники в передній, середній та задній третинах. Тому в середині кожної групи ми також додатково провели розподілення на 3 підгрупи. Показники ширини пазухи тотожні ширині верхньої стінки пазухи і в 1-й групі коливались від 0,5 до 1,5 см, в 2-й – від 0,5 до 1,0, і в третій групі – від 0,2 до 0,8 см.

Ширина бічних стінок на препаратах першої групи знаходилась в діапазоні від 0,5 до 1,2 см, другої – 0,5-1,0 см, третьої – 0,3-0,8 см.

Мінливість товщини стінок в 1 групі була 250-780 мкм, в 2-й – 260-870- мкм, в 3-й – 210-930 мкм.

Показники площі поперечного перетину пазухи свідчать про мінімальні значення в третій групі препаратів і коливаються від 0,03 до 0,48 см², а максимальні – від 0,15 до 1,13 см² в першій групі. Проміжні показники належали другій групі препаратів і становили від 0,15 до 0,65 см².

Представлені коливання морфометричних показників верхньої стрілової пазухи твердої оболони головного мозку можуть бути пов'язані з функціональним навантаженням кровотоку у передніх, середніх і задніх відділах, а розподілення показників по групах вірогідно залежали від краніального індексу і типу будови черепа.

Висновки: 1. Довжина верхньої стрілової пазухи дорослих людей коливається від 24,0 до 30,0 см.